

Santiago egun bi eta erdi

Oinez, bizikletaz, motoz edo kotxez egin daiteke Santiago bidea. Hegazkinez egin nuen nik, AELG (Asociación de escritores en lingua galega) elkarteak gonbidatuta. Euskal Idazleen Elkartea ordezkatuz.

Irailak 22:

Arratsaldeko 7ak. Donostiatik Bilbora baino azkarrago iritsi naiz Sondikatik hona. Bizitzaren abiada...! Eguzki beroa, kalean. Uda dirudi. Museo de Pobo Galegon omen da kongresua: Galegoz idazten duten idazle galegoen kongresua, alegia. Hirugarrena, aurten. Goizez hastekoak ziren. Jose Luis Arangurenen eskutik. Banoa.

Arratsaldeko 7 t'erdia. Gaur egungo narratiba galegoaz ari dira. Nor?: Carlos Casares, Lois Dieguez eta Bieito Iglesias. Carlos Mella, moderatzaile. Eskuprograman datoz izenak. Egun bi dauzkat, oraindik, ezagutzeko.

Galegoz ari dira. Zertaz?:

—Narratiba popularra. Kos-trunbrista. Rurala...

—Narratiba "hiritarragoa"...

Bide berriak ireki dira. Irakurlearen gustorako, sarritan. Irakurleak gauza arinak nahi. Polizi nobelak eta antzerakoak ugaritu dira, beraz. Zalantzak honetaz, guzti honetaz.

Kalitatea omen da salbabi-dea. Idazten dena idazten dela, *kalitetez* egitea.

Gauza gehiago ere esan da. Baina izugarritzko "enbolada" daukat buruan: Hizkera, lekua, egoera... "Eta orain zer egiten da, ba?" galdetu diot betaurrekodun bati. "Orain? Orain ataldu?" erantzun dit.

Goazen bada!

Gaueko 9 eta erdiak: Olagarro goxoa, ardo ezin hobea. Ogi opila irin desberdinez egina. Arraina hitza, barra-barra. Nik, entzun. Eta jan.

Asturiarrekin elkartu naiz hotelera bidean. Xalauak dira.

Irailak 23:

Goizeko 9 eta erdiak. Ondo lo egiten da Konpostela hote-

lean. Gosari paregabea eta kale-
ra. Alde zaharra ezagutu nahi
dut. Ordu bete inguru daukat. Ez
da asko, baina tira!

10 eta erdiak: Hiru komuni-
kazio irakurri dira. Poesiaz. Hara
hemen belarrira iritsitako izpiak:

- Poesia krisian dago. Bizi du-
gun era teknologikoaren e-
tsaia baita. Aisialdirako zer-
bait. Eta gaur egun, "aisial-
di" kontzeptuak ez du balio-
rik gizartean.
- Zein da egungo poetaren
lekua gizartean? Gizartea
kulturaz husten doa. Poesiak
-edo poetak- ez luke ertz
batean geratu behar.
- "Behatzaile naufragoak gara.
Herrialde naufrago bateko
idazle naufragoak": Inkomu-
nikazioa, nagusi: Bai barru-
tik, bai hanpotik: Komunika-
bideek informazioa neutrali-
zatu egiten dute-eta", horixe
dio Luisa Villalta idazleak.

Irtenbideak?:

- "Ez dezagun irakurleentzat
idatz. Ikusten ez diren, baina
badiren eta badauden beste
horientzat guztientzat, bai-
zik".
- Poesiari bereak dituen/zi-
tuen bi gauza itzuli:
—jakituria
—estetika
- Gizarteak osasun espiritua-
lerako guneak behar ditu:

Poesiak bete dezake gune
horietako bat.

- Akzioa: "Hitza" oinarri:
—Norberarena: Norbere bai-
tan erantzuna
—Elkarlana:
Mugimendu kulturalak eratu
Mugimendu instituzionalak
bultzatu
Komunikabideetan sartu:
telebista...
Galegoz idazten dutenen
arteko elkarlanak eratu.
Enkontruak biztu edo zuz-
pertz
- Sedukzioa: formari dagokio-
nez

A! Eta ez ahaztu

- Ezin zaiola kantitateari begi-
ratu: "Ezin gara amerikar
merkatuarekin konpara"
- Gizartea ahal denik gutxien
pentsatzeko eratu dagoela
- Ezin dela "irakurle-kontsu-
mitzaile"rik ezarri.

Atsedenditxo bat eta hurrengo
gaia: Antzerkia.

Eguerdiko 12ak: "Gaur
egungo Antzerkia". Autoreak, zu-
zendariak, autore-zuzendariak...,
denetarik dago: Manuel Louren-
zo eta Roberto Vidal. Manuel
Vieites, moderatzaile. Geroxeago
jakingo dut zein den zein. Hara
hemen, jaso dudana:

—Egoera txarra

—Testu dramatiko kolekziorik ez argitaletxeetan

—Liburutegi zehatzik ez

—Non daude klasikoak?

—Autoreak zuzendari. Zuzendariak autore: Idazteko denborarik ez

—Denboraldika lan egiten da: Dirulaguntza lortzen denean: Dirua, tranpa. Dirua, amuzki.

—Ez da dirurik inbertitzen antzerkian: Unean unekoa xahutu, besterik ez

—Letra galegoen "trastelekua" litzateke antzerkia

—Botere mugatua gauzak aldatzeko

—Antzerkia ekintza soziala da: Erantzun soziala behar

Giroa bero-bero. Antzerki Elkarrekin eta Idazle Elkarrekin zerbaitekin egin beharko luke teela bota du publikotik batek. "Nola, baina? diote mahaikoek, elkarren etsaiak.

Berandutu egin da. Gaiak luzarorako ematen du. Beste ekitaldiren bat antolatu beharko litzateke jarraitzeko. Bazkaltzera goaz, bada.

Bi mahai handi. Biak jendez beteta. Atzo baino lagun gehiago. Senperrenak eta bi lekua hartzeko. Mahai muturrean egin didate txokoa: Valentziako idazle gonbidatuaren eta Xoxe Maria Alvarez Caccamoren, "Pepe"ren

bitartean. Ez dira ixiltzen. Liburuak gora. Liburuak behera. Idazleak gora. Idazleak behera. Primeran. Nik entzun eta jan.

Arratsaldeko 5ak: Gaur egungo poesiaz Uxio Novoneyra, Maria Xesus Pato eta Rafa Villar. Xose Maria Alvarez Caccamo —Pepe—, moderatzaile.

Eztabaida biziak komunikazioen ondoren:

—Herri "patriarka" batean, emakumeak non?: Maria Xesus Patok. "Patria" hitzak "gizon" kutsua barnean. Berak nahiago "nazio" hitza, eta ez "patria". Zenbait eritzi trukaketa publikoaren aldetik. Gala ez litzatekeela desbideratu behar eta abar...

—Poeta gazteentzat espazioa eskatzen du Rata Villarrek. Espazioa. Leku fisikoa.

—"Poeta gazteen belaunaldi berri"rik baden ala ez ere aritu dira.

9 eta erdiak jota. Afaltzera. Asturiarrekin eseri naiz. Atari goxoa. Elkarrizketa ere bai. Adin berbera eta guztiok "kanpotarrak". Alde zaharrera goaz. Afaldu ondoren. Zenbait hizketaldi, literarioak eta profanoak. "Galeuzkan" sartu nahi dute. Ez dut ezagutzen oztipoa. Barre ugari. Taberna politak Santiagon. Txoko sainduak. Ordua aldatu behar denez, ez dago lotarako presarik. Beste zenbaitekin elkartu

gara, plazaren goiko kafetegian. 3ak. Ordubiak, alegia. Ixtera doaz. Lotara, beraz.

Irailak 24:

Goizeko 8etan esnatu naiz. Begiak, zabal-zabalik. Aprobe-txatu egin behar da! Gosaldu eta kalera noa. Katedrala ikusi nahi dut. Gero ez dago astirik eta.

Politak dira Santiagoko ka-leak gauetz. Are ederragoak goi-zean goizez. Goitik benera eta ezkerretik eskuinera zeharkatu ditut alde zaharreko guztiak. Berdintsu, katedrala. Paregabea. Gustura nago hitz murmurio er-dian. Gustura, inork ezagutzen ez nauen leku honetan. No-raezean... Baina babestua, era berean.

11 eta erdiak. Jendez gai-nezka Museo de Pobo Galegoko aretoa. Aldizkari berriaren lehen zenbakia aurkeztu behar dute. "Contemporanea" izena. Uni-bertsitateko errektorea ere ber-tan. Dirulaguntza eman dueta.

Ale bat daukat eskuan. Di-seinu polita. Galegoz, erderaz, frantsezez eta ingelesez, barrua. Hurrengoak, galego hutsez joan-go omen dira. Txukuna eta doto-rea. Liburu itxurakoa. Poesia.

Laburra izan da aurkezpena. Atsedenditxoa eta bukaerara goaz, bada.

Xose Luis Mendez Ferrinen eskutik doa agurra. Galegoaren

mugak, esparruak, berezitasu-nak, lexikoa e.a., mintzagai. Lehenengo kastroetan bizi ziren haiengandik gugana 30 aitona baino ez daudela dio. Denbora neurtzeko era bitxia, alajaina!

Asturiarrak erne, nire al-boan. Ezados daude gauza batzuetan. Erdi txantxetan. Gero-xeago argituko omen dituzte gauzak hizlariarekin. Xose Luis Mendez delakoarekin, alegia. Gonbidatuon agurra eta esker ona. Migel Anxo Fernan-Vellok garbian atera dituen hitzek emango diote bukaera goizari. Baita kongresuari ere. Galegoz idazten duten idazle galegoen III. kongresuari.

Hara hemen Migel Anxoren hitzok, etorkizunerako abiapuntu

—Izpiritu etikoa

—Herriarekiko maitasuna

—Unibertsaltasuna

—Hizkuntzari tinko eusteko borondatea

Ordu biak laurden gutxi. Jai-ki gara aulkitik. Ordu bi eta erdie-tan da bazkaria. Udaletxeak or-dainduta. "Auditorio de Galizia" delakoak daukan jantokian, hain justu.

Kotxez goaz. Beno, kotxez nara-mate. Hau aukera!

Leku paregabea. "Arte ine-xistente" izenburua duen XX. mendeko emakume artisten era-kusketa, jantoki azpian. Haserre

dira, batzuk, izenburuaz. "Ezko-rra" omen da.

Menchu Lamas, Elena Colmeiro, Carmen Corredoyra, Julia Minguillón... eta beste hainbaten lanak agertzen dira bertan.

Batenak harritu naute ni, ordea: Maruja Mallorenak, hain zuzen. Emakume keltz batzuen buruek. Eta beste koadro geometriko batek. Atzo bertan eginda-koak dirudite. Gaur egungo emakume batek eginak, alegia. Atzerrian bizi omen zen. Hego Ameriketara, uste dut. Duela gutxi hil da. Larogeita hamar urtetik gora zituen.

...Geure amama zenak beste, gutxi gorabehera...

Beno, gora goaz. Jantokira.

Bazkaria primerakoa kultur zune-gotziaren mahaian jarri gaituzte gonbidatuak. "Detailea" da. Olagarroa, berriz. Padrongo piparrak, Gernikakoak bezain goxoak. Zapoia edo rapea. Pastel-txoak eta kafea.

Bazkal osteko hizketaldien ondoren, musuak e.a. Aireportura.

Seiak eta hogelan, hegazkina. Madrilera.

Hamabiak pasatxoan, autoa. Etxera.

...Pare bat kilo gehiago. Logura...

Yolanda Arrieta